

Womhaj Bóh!

Cyšlo 37.

11. sept.

Lětnik 2.

1892.

Serbske njedzelske kopjenka.

Wudawaju so kóždy sobotu w Smolerjez knihicziščezěni w Budyschinje a so tam dostacž sa sčtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

13. njedzela po swj. Trojizy.

Gal. 3, 22: „Pišmo je wschitko pod hrěch wob-
sankto tak, so by tón slub pschischoł psches wěru do
Jesom Khrysta a daty był wěrjazym.“

Kak móže hrěšnik psched Bohom prawy a sbóžny
bjež? To je najwažnišće praschenje kóždeje wěry. Sa
muje a sa tebje nicžo wažnišće njeje hacž naša sbóžnosć.
Chzemy naše živjenje shubicž jow czašnje a tam wěznje,
tole živjenje, kotrež my sa milion lět njedostanjemy sašo,
kotrež so tak rucže sminje, chzemy jo w šnadnych a kniczom-
nych wězach shubicž a sa wěznosć so wo wschón trošcht
sjebacž? Chzemy Boha sapomnicž a saprěwacž, kiž je jo
nam dał a kiž, tak wěrnno hacž je wón žiwj, wot naš sa-
molwjenje žada? Sawěrnje, sbože našeje dusche je žalopnje
wažne a wscho druhe, na czož našch duch a naša wutroba
myšlitez, je pornjo temu kaž nózny šón, kiž so minje,
prjedn hacž je so tebi dodžalo. W cžim pak wobšteji sbože
sa hrěšnika? Na czo chzu so sałožecž? Wy mi prajicže:
Budž dobry cžlowjek, dha hižo psched Bohom wobštejšch,
pschetož Bóh tón Knjes je wschitkim cžlowjekam do wutroby
pišal šwój sačón, so wjedža, sčtož je šle a dobre; hdyž
po tym cžinišch, dha je dosć, wjazy Bóh šebi nježada.

Ach, woni bychu drje pravo měli, kiž tak rěča, hdy
by nam pomhało, so wěmy, sčto je dobre a šle, bjes tym
so nam jeno pomhacž móže, so my jo cžinimy. Na tym
pak leži, my nječzinimy po sačonju, my šmy pschestali,
nimamy žaneje mozy. Duž naše sbože njepsišindže se
sačonja, kotryž naš wjele wjazy sačama prajo nam pschezo,
sčtož nječzinimy.

Šwj. japoschtoł praji: „Pišmo je wschitko pod hrěch
wobsamkto“, a pobožni wschěch cžašow so po nim rjekli:
„Šmy wschitzy hrěšchnizy a nimamy teje šhwalby, kotruž
psched Bohom mēč dyrbjachmy.“ Tu je pošnacže, hdyž
rańšche serja sboža sa duschu sašwitaja. Šokuta je šwětko,
kotrež s bludnych pucžow šamoprawdosće a njeprawdosće
naš na pucž k Bohu wjedže. Ščtož njepsišindže jako
šhubjemy šyn k Wótzej, tón Wótza s žyła njenamaka a
sčtož psches wschědnu pokutu njenamaka pschezo sašo wuske
wrota, tón njepsišindže do towarštwa s Bohom. Šeno
potom je našej duschi pomhane, hdyž wona so šama
šudži a so poškili pod šud Boži, kiž w jeho šlowje a
w šwojim šwědomnju mamy. Šsamšnu prawdosć pŷtacž,
s dobrymi pschedewšacžemi sašo dobre cžinicž, na Božej
šmilnosći nimo bēžecž, to so wscho špytowanja štareho
cžlowjeka, kiž chze šwoje sbože sałožecž bjes Boha a bjes
Jesom Khrysta, wo kotrymž šwjate pišmo praji: „Njeje
w žanym druhim ta sbóžnosć, tež njeje žane druhe njeno
pod njebjom date tym cžlowjekam, w kotrymž my móhli
sbóžni bjež.“

Chzesch-li k sbožu pschicž, dha wěr do Jesom Khrysta.
Wón je twój šrednik, twój kral, twój wschšchi mēšnik,
jenicžki bjes ludami, psches kotrehož móžeja hrěšchnizy sbóžni
bjež. Njemóžesch so Bohu temu Knjesej derje špodobacž,
hdyž šjewjenje jeho lubosće šaprěwajsch. Khrystuš pak je
šjewjenje Bože. Tuta jena wēž šanicži tvoju žyłu praw-
dosć, pschetož wjedž, jeno hdyž do Khrystuša wērjšch, dari
tebi Bóh tón Knjes nowe živjenje, wodawa tebi tvoje
hrěchi a cžini tebje praweho. To hake rěka sbože dostacž.

A k temu njewjedže wjele puczow, ale jedyn, na kotrymž žadyn człowjet nicžo pschemenicž njemóže, pschetož Boh tón Knjes je jón chyzł a wustajil. Tutón pucz je starodawny rjad Božeje hnady, psches pokutu k wěrje do Jesom Khrysta.

Khoremu njedawaja jenož kasnje, ale lékařstwo, potom móže wotkhoricž a swoje powołanje dopjelnicž. Boh tón Knjes je zplemu śwětej swój sakon do wutrobny pišal. Hdy by to hižo pomhało, cžeho dla leži tola zylly śwět w slym? Njeknjesch: woni njeczinja po nim. Cziscze derje; czinišch dha ty po nim? Spytaj jenož, Boži sakon i pravej khotnosczu džeržecz, dha bórly pónajesch, cžeho dla ty a zylly śwět po nim njeczini. S dobrými waschnjemi a s czestným kłodženjom, kamo hdy by ty hišcže džebacz krocž lěpschi byl, hacž nješy, njepolěpschujesch twoju wutrobu, kotraž je sła wot mlodoščje kem a žaneje praveje lubošče k Bohu, žaneje wěrneje Bohabojoščje, žaneho wěrneho dowěrjenja k Bohu nima. Kač w twojej wutrobje wonhlada, hdyž šo nusa na tebe dawa, hdyž tebi ludžo kschimdu czinja abo hdyž šo na sła loschty, na šamolubošč w twojim zyllym czinjenju dopomnišch? Ša czi praju: pschibójska je twoja wutroba, pschestupjerka najwjetscheje Božeje kasnje, kotraž šo tak ma: „Dyrbišch šo Boha wysche wscheho bojecž a jeho lubowacz a šo jemu dowěricž.“ Duž dyrbi wěrno wostacz: „Pišmo je wscho pod hrěch wobšamtko.“ Wone staji zylly śwět psched Bohom jako hrěschnik, kiž žaneje nadžije teho šboža nima. Wěrno pač dyrbi tež wostacz, šo šbože tu je, wot Boha lubeho Knjesa ša hrěschnikow pschihotowane, šo dyrbjaja psches Jesom Khrysta šbóžni byčž.

Ša šym psches Khrysta krawne rany
Tón prawy grunt nětk namačal,
Troscht druhi njeje namačany,
Šo bych šo we nim šradował.
Tón grunt mi wěcznje wostanje,
Hdyž wschitko druhe šahinje.

Pod kněhom šakhowany.

(Škónčjenje.)

Takle bě Dubez Marcžin wscho Šanzu rošpowjedač, a dočelž bě runje won ta šobota do přenjeje njedžele w šwjatym advencze, czahachu špěwarjo — šchulžny hólžny — po hašach kherluschje špěwajo, kaž to hewač kóždžicžku šobotu tež czinjachu. Hewač běchu woni i wjetšcha na wjetšich, bohatty hašach špěwali, dočelž běchu tam něšto wjazny ša šwoje špěwanje dostali, ale w adventskim cžachu woni po kóždžicžkejš hašy a hašy špěwajo cžehnichu. — Tole pač šo nětkle runje wot nič šta. Wonka na hašy štejo woni takle špěwachu:

Twój Zion tebi palmy,
Hdžež ty džesch, nasčzele;
Ša pač čžu špěwacz psalmy
A rjenje šhwalicž cže.
Nječ wutroba czi kčžje
A nječ cže lubuje.
Hdyž ju ta lubošč šhrěje,
Dha wona cžesczi cže.

Tale rjana kherluschowa šchtuczka bě jimaj wobemaj runje nětkle prave woschewjenje a wobaj šo na nej natwarischtaj a běšchtaj wschejš mērom, tak došho hacž tam czi hólžny špěwachu. Potom dyrbjeschje jim Šanka tójščto šlěbornych ša jich rjany špěw donjesčž a Marcžin šebi šam pschi šebi praji: Hdyž je Boh człowjetowu wutrobu na přjed pravu wuwohrěč, potom hagle człowjet nawuŋnje Boha šameho lubowacz a cžescžicž, tak derje, hacž jo šamóže.

Šanka bě wscha pošnicžka šwjěšelena a je potom druhim wupowjedača, šo hagle je tehdy tak pravje šhonika, ščto to rěča: „Mi wutroba wscha šlacže a njemže šrudna byčž“, kaž šo w kherluschu špěwa.

Dwoje šebi wona nětkle wot šwojeho šušoda wuprošy,

přenje to, šo šměla wona hnydom w kžěži wošolo pošhodžicž a do wschěch kuczikow nuts pošufnycz. „My wschač dyrbinu na to hladacz, šo měla wot tuteju wudowow kóžda šama šwoju komorku, potom šmējetejš wobej bješ šobu mēr a pokoj. Była ta abo tamna kuš šameho šwojeho rumczka njeměla, móhkej šo šnadno bórly bješ šobu šwadžicž, ale wo tym ja njechača rad nicžo wjedžicž.“

„Šlej wschač“, jej Marcžin na to praji, „ty mašch tola mudru hlōwczku!“ a jej i hlōwu pschikimny, šo ma i tym šwoje cziste prawo. Duž wobšamtknyšchtaj, šo dyrbi šo šrijedž komory deškována ščžena ščžinicž, a duž šmējetejš kóžda šwoju komorku. A pschi tajtimle jeju wuradžowanju bēchu wěščje tež tamni „mužoj w bēkej draščje“ (Boži jandželjo) šobu pódla.

Dale šebi Šanka wuprošy, šo chyzł jej šušod dowolicž, šo šměla wona hižo dženska wječor tymaj wudowomaj pschpōwjedžicž, kaž šmējetejš wobej šbože, pschetož ju kaž na pōdušchomaj palešche. Wón do wscheho šwoli, ale jej praji: Praj jimaj jeno, šo je šara Dubowa šwój testament ščžinika, a šo je byča jejna pošlednja wola, šo dyrbi šo tole dušchnje wuwješčž. W tej nožy, kiž nětkle pschindže, je Marcžin rjenje a krašnje pošpač, a hdyž bě rano wozuczil, je šebi prajič: „Nětkle šym šako wschón strowy.“

Bórly bě tu Boža nōž. Tónle džej dyrbjeschtej tej wudowje k njemu do jeho doma pschicžahnyčž. Přjedy bě byča ta kžěžka wscha pošna šrudobny, rudženja a tšchnoščje, ale wot nětkla dyrbjeschje byčž pošohnowane wobydjenje. Wšcho bě hotowe, a tej dwē starejš žōžny móžeschtej pschicžahnyčž. Ša deškována ščžena w komoržy bě hotowa, ša kóždu bě tam wōšebita komorka. W předku bě ša wschěch hromadžje ta štwa, w kotrejž móžachu wschitžy hromadžje bydlicž. Marcžin mějšche horkach šam šwoju štwu. Šanzowa, kiž bě hišcže wscha cžerstwa, dyrbjeschje ša nich wschěch waricž a potom chyzchu šo deščach wō štwje wschitžy hromadžje ša jich blido šepjadacz a tam hromadžje šnēdacž, wobjedowacz a wječjerjecž.

Boža nōž tu bě. Šowarjež hōlcžžy bēšchtej šebi Božeho džěščžowjš šchtomil na torhōšchczu kupitejš a jōn dušchny wupšchitejš. Tón wonejš nětkle wošolo wječora tymaj wudowomaj do domu pschijješeschtej. Blido bě i bēlym rubom pošryte, a ša kóždu wudowu bě dač Marcžin rjanu cžopku wošmjaju šuknju a kožušcht kupicž. Tež rjane „předarske“ i wulkim pišmom tam ua blidže ležachu, šo móhkej šebi i nich njedžesu a šwjaty džej a tež hewač něščto rjane wuczitacz.

Šanka bě wudowomaj šchlu i rajšom nawarika a štrizelow bě jimaj tež napjekka. — Nětkle počža šo se wschēmi šwonami na Božu nōž šwonicž, a runje w tym tej wobej starejš žōžny po hašy dele hromadžje k Marcžinejš do jeho kžěžki štupašchtej. Šanzowa bě šebi Šerschu ša ruku wšala a ju ša šobu wjedžeschje. Marcžin bě šo i Šanku a i Šarku do duri wustupil, a jako tej wudowje na prošy štejšeschtej, powitašchtej jeju Marcžin a Šanka i ruku a dowjedžeschtaj jeju nuts do štwy. Tam pač šo Božeho džěščžowjš šchtom wschēm napšcheczimwo blšchczeschje a Šanka a Šarka jim wschēm tōn kherlusch šaspěwašchtej:

Ša i njebjēš dele pschindu k wam,
Tež dobre nowiny ja mam:
Wšcho dobre čžu wam powjedacz
A wot teho tak šaspěwacz: —

Druhu šchtuczku na to wschitžy šobu wšpěwachu. Tež šowarjež mišchr bě tam pódla, a se šady štejšeschje jich wuczobny Šeta.

Šarymaj wudowomaj bě, kaž byčej hižo w šamych njebjēšach. Pošdžišcho, jako bēchu šwēžy na šchtomje wschē wuhaschene, a jako bēchu hromadžje powječjerjeli, a bēchu czi tšjo šami, kiž bēchu tu nětkle bješ šobu jako domjazy, wša šebi Marcžin šwojeje macžernu bibliju do rukow a jimaj praji, šo čže jimaj šjewicž, kaž je jeho macž wotkasanje ščžinika, a ščto w jejnym testamencze šteji. Duž jim te tšj šchtuczki wuczita, kotrejž bě šebi wona w šwojej bibliji i jehłami pošnamjenika. Šu powješčž wo šhubjenym a šako namačanyš šynu je jimaj wōn žylu wuczitač.

Šako bě jimaj Marcžin te pošlednje šłowa wuczitač: „wōn bě mormy a je wōžiwil, bě šhubjeny a je šo šako namačal“, počža tōn poškotk na šchtomje šaschczercacz, a tōn jandžel, kiž na wjeršchku šchtoma na nitžy wšaschje, šo šhwilku tam a šem pošibny.

Ščto dyrbi nam biblija byčž?

Šo němštim.

2. Macž a šyn.

W jenym šakštim městaczku bēšche wudowa jeneho rjemješnikša še šwojim jenicžkim šyntom Šandrijom živa. Ššynč bēšche jejna

jeniczká radosč a wona wšchu prózu natožesche, so by jeho hódneho cšlowjeka woczahnyła. Handrij pač běšče tež rjany hólczk se šwojimai wulkimaj, brunymaj wócškotomaj a wšchitzy ludžo běchu jemu dobri. Šdyž se šwojimi towaršchemi hrajesche, běšče wón stajnje přeni bješ niani.

Macž dyrbjesche šo se starosčzu bėdžicž, pschetož jeje njebočžicžki muž jej nicžo samostajit njebė, kšiba džekaniški grat, a hdyž bė, jón rošpschedawšchi, pohrjeb sapłacžika, bė jej jenož mačo toleškow wostačo. Te bėchu bóršy pschetrjebane, ale dofelž bėšče wona džekawa žona, kiž šo na pšokanje a šchicže wustejesche, jej tač wjele džekla do doma noschachu, so mējesche pošnej ruzy džekacž. Wona tež prózy njelutowasche a hdyž bė wot šwitazeho ranja hacž do nozy džekala, hižo rano w 5 sašo pschi pšokanškej dóužy stejesche. Pschetož wona mējesche to wutrobne žadanje, šwojeho Handrija do dobreje šchule šlacž a tež sa njeho nēšcto na boč položicž, so njeby nušy tradacž trjebač, jeli so ju Bóh tón Anjes bóršy se žiwjenja wotwoła. Wona bėšče šama jeho wuczerka a jemu powjedasche wo Boshy lubym Anjesu a wo lubym šbóžniku. Mačy Handrij rady pošluchasche a šwojej macžeri wšchitko rošhmjesche, šchtož jemu powjedasche, ale wón tež wšchitko sašo kšětije sabu. Šdyž bė nēšcto šleho cžinič, džěchu jemu macžerne napominaze šłowa k wutrobje a wón jej to wšcho wotprošy. Ale sa krotki cžaš bė wšchitko sašo, kaž wot wētra rošdunjene. Macž mējesche teho dla husto šrudobu, cžim bóle pač šo prózowasche, i lubosčzu dušchu šwojeho džěsčza hladacž.

W šchuli bė i Handrijom hišcže hubjenšcho. Dofelž bėšče rjany hólczk, wjele prawa dosta a wšchelazy drušy lóšy hólzy šo k njemu cžišcžachy a jeho samjedžechy, so i nimi hšuposčze cžinjesche. Š lóškomyšlnosčze pschindže do kšacža a hdyž jeho jeho macž potom na Boha dopominasche a jeho i pšacžom šchtrasowasche, šo wón murěcžowasche a tróžkasche. A šo šdasche, jako by rěcž wo Boshy jemu wostudla byla. Wón drje to njeprajesche; ale macž to na nim widžesche. Tač šrudna hišcže ženje w šwojim žiwjenju byla njebė.

Tač bė lēta dołho, macž šo starasche a šo modlesche. Tola polěpschenja na Handriju widžecž njebė. Macž šwėrnje lubuje — kaž wona ničto druhi njelubuje, a tač horže tež žane šyšy nješbu kaž jeje. „Wšchitku waschu starosč cžiščicže na njeho, pschetož wón šo sa waš stara!“ Šdy by to šłowo w jeje bibliji njestačo, by wona šadwėlowala. Cžaš konfirmazije pschindže. Handrij bėšče Bože šłowo šlyščač a nawuknyč, ale wosta kajkiž bėšče. Njedželu palmarum stejesche Handrij w cžornej šukni psched wostarjom a jeho rt wupraji to šwjate šlubjenje. Ale macžerna wutroba tšchepotasche. Cžichi piatč džěšctaj k Božemu bliđu. Někotre dny wščač šo šdasche, jako by Handrij cžišchischi byl — ale bóršy wo tym nicžo wjazy pytnycž njebė. Wšchitke jeho myšle won do šwėta džěchu a bė jemu kaž kamjen wot wutrobny panuč, so je teho cžaša kónž, hdyž šo wo nicžim druhim njerěcžesche hacž wo wērje a pobožnosčzi. Wón nětko w šwojej nowej drascže kšodžesche a šo hordžesche šebi myšlo, so je wulki knjes. To je potlecže, kotrež šatan bješ mlodych ludži cžišnje: so šebi myšla, so wot dnja konfirmazije žane džěcži wjazy nješbu, so njechadža wjazy hólzy a hólzy, ale knjesojo a knježny byč. Šim wjele je konfirmazija njewėrnosčze dla, kotruž psched wostarjom na šwėdomnje šebi škoža, niž žohnowanje, ale šapocžatč šudženja, kotrež nad žiwjenju našcheje mlodosčze, našcheje žyrtwje a našcheho luda žerje.

Handrij pschindže do wucžby k tšcherjei, pschetož šchtož bėšče jeho nan byl, cžyšche tež wón byč. Wón bėšče wšchitny a džekawy a to šwoje nawukny; jako bėchu 4 lēta nimo, bė wuwuknyč a móžesche šebi šwój kšlėb šam šašlužicž. Tón cžaš bė pschischoč, na kotryž bė macž se žedženjom cžakala. Handrij šo wješelesche, so je nětko tšcheriški a so šo njetrjeba wot druhich wjazy k lěpschemu mēcž dacž a so jemu nětko wjazy „ty“ rētačž nješmėdža. Nětk bėšče jemu žyly šwėt wotewrieny a wón móžesche tež na pimo kšodžicž. Wón dosta pola šwojeho mišchtra džeklo. Dofelž pač mišchtr ruma sa njeho njemējesche, bydlesche wón pola šwojeje macžerje, kiž bėšče šwoju komorku wurumowala a rjanu wubarbicž dača, so by šo Handrijei w domach prawje lubiko. „Budžesč mje nětko šobu žiwicž móž?“ šo jeho woprašča. „To šebi tola myšlu, macži“, wón wotmolwi.

Šdyž bėšchtej dwė njedželi nimo, wón jej žyly toleč pschinješe a macž šo wutrobne wješelesche, niž teho dla, dofelž bėšče to toleč, ale dofelž bėšče přenje, šchtož jej Handrij pschinješe. Tón džen šebi wona na šwojeho njebočžicžteho muža bóle myšlesche hacž hewač a hdyž bė wječor i džekom hotowa, džěsche won na pohrjebnišcžzo a dołho pschi jeho rowje stejesche. (Pšocracžowanje.)

Wšchiti šhėrlušch Salomonowy w šerbškich šhėrlušchach.

18.

Šlaw 3, 4.

Sahorjena lubosčž.

Anježe, Ty šy luta hnada,
Twoja rada
Štónčzi wšchitko špodžiwnje.
Twoja lubosčž, kotruž cžuju,
Pošbėhuju
Š džakownosčzu bješšónčžnje.

Na nowe cžzu k Tebi bėžecž
A Cži ležecž
Na wutrobje do šmjercže.
Sahorjena pučž cžzu wumjesčž
A Cže pschiwjesčž
A puštom' domu macžerje.

Na nju, ač bėch pošabyła,
Dofelž šym mēla,
Jako šama šbóžna bėch.
Duž wón džěsche: „Špomn na šwojich
Mi tež drohich,
Wotemnje hšcže šbalenyč“.

„Wščač tež sa nich šym niž mjenje
Wumoženje
Š krawonnyč džekom wudobyl!
Wot nich šu šo wobrocžili,
Šabludžili,
Jako šym jim pomhacž cžyč.“

Tele šłowa wubudžichy,
Pošylnichy
We mni horže žadanje:
Šo byč wumohla tež wbohich
Bratrow šwojich
Š kručyč šwjastow cžėmnosčze.

Šaj, Ty, Anježe, luta šmilnosčž,
Daj mi šylnosčž,
Šo škutč tajki wumjedu.
Š twojim šłowom cžzu jich pschimacž
A jich jimacž,
Šacž jich k Tebi pschiwjedu.

Wšchėm tym bratram cžzu Cže šjewicž
A jich kšewicž
Š twojej hnadu lubošnje;
Šacž na tšchne šdychowanje
Šmėrowanje
Do jich dušchow šacžehnje.

Šacž šo wēcžnje wušwoleni,
Wumoženi
Pšched jehnjecžom pošlakaju,
Wšchitzy jemu pschipaduju,
Pšchisbahuju,
Š lubosčzu šo šapalu.

Rošhlad w našchim cžašu.

Podawamy našchim lubym cžitarjam wot nětko sašo krotki rošhlad wo najwážnišchim, šchtož šo na šwēcže šlawo, a wobžarujemy jara, so dla wšchelakich pschicžinow tón šamy w pošlednim cžašu dale wjesčž njemóžachmy.

Najwážnišchi, kiž wšchėch šwėrnnych wótcžinzow woczi na šo cžehnje, našch luby kšěžor, je pschi dobrej štrowosčzi w rańšchim morju pola Šwinemunda wulke kóžne manevry wotdžeržak. Krasnje šu šo wulke kóžze, kotrež maja našche brjohi pschecžiwu nješchecželam wobaracž, pošasače.

Šwojemu pučžowanju do Šchwėdiskeje na hońtwu je šo kšěžor dla štrasčneho móra, kšolery, wotrječ. Hišcže pschezo ta šama w Šamburgu a wokolnosčzi šurowje šakhadža. Šacž do

ſwěta podało, ale roſhymimy tež, ſo je hiſhcze wyſchſche a kraſniſche, hdyž ſwěta a w ſwojim nam wot Boha dathm powołaſanju ſa tym ſtejimy, ſo bychmy w Duchu ſhodźili a pſched zylm bludźazym ſwětom wob- ſwědczili, ſo chzemy Khrystuſej pſchiſkſchecź. Njebudže to na jene dobo ſo po doſonjanym waſchnju ſtać móż, duž ſložmy ſekeru najprjedy na te hrěchi, kotrež najwjaźy czujemy. Bóh tón Knjes, kiž móżnje dawa woboje, to, ſo chzemy, a to, ſo czinimy, möße tež naſ człowjekow Božich czinicź, ł wſchemu dobremu ſkutkej hotowych.

Ŗſchizuj mje, o ſchizowany!

Se wſchēm, ſchtož ja ſym a mam;

So ja budu namařany

W twojich ranach tu a tam;

Ŗſchizuj wſchaf mój czěluy loſcht,

Scziń mi hórki ſwěta koſcht:

Pſchetož, ſchtož ſo ſ nim da khoſtać,

Budže tež ſ nim króny doſtać. (550, 6.)

Ŗaf bu něhdy ludžom jich lube Bože ſłowo kaž ſe ſamym dźiwom wukhowane.

Pſched tóſſchto lětami je ſo wam něhdy wo njebohim Ğarmſku powjedało, kiž bě w Ğermansburku miſionſku ſchulu ſa tajkich ſałožił, kotřiž dyrba ſo ſa miſionarow do póhanskich krajow wu- póſtać. Na miſionſkich ſwjedzenjach, kajkež buchu ſo w Ğermans- burku a we wokolnoſczi wotměte, a na kotrež bě ſo pſchezo wjele luda ſeſeſchło, powjedaſche Ğarmſ pſchezo ſwojim ludžom to a tamne rjane powjedanczko, a to woſebje tajke powjeſeje, kajkež běchu ſo něhdy w jeho woſadže ſtałe. Tole pať bě ludžom pſchezo něſchto jara witane a lube, duž jemu tež wſchitzy ſ wulkej nut- noſczi pſchipoſkuchachu. — Towle chzu wam po nim něſchto tajkele wupowjedacź, dofelž ſebi myſlu, ſo budže ſo wam lubicź, pſchetož wy budžecze tu něſchto wo jenym naſchim krajanu ſkſchecź, to reka, wo někim ſ naſchich Šerbom. Ale ta wěz je ſo w dawnym czaſu wuměta. Duž poſkuchajcze.

W tſizyczilětnej wójnje (1618—48) běchu njepſcheczeliſzy wojazy tež do Ğanoverſkeje pſchicžahnyli. Čzi ſařhadžachu wokoło Ğermansburka njemało žałoſtnje. Woni wobohim lutherſkim wſcho wurubichu a jim jich biblije, jich modlerſte a ſchtož hewať wot nabožnych knihow mējachu, na hromadu ſmjetachu a jim potom wſcho ſpalichu. Ale tamni ludžo wjedžichu ſebi, dofelž bě jim ſnate, kať tamni ſařhadžeja, to a tamne, a woſebje ſwoje ſwjate piſma, wukhowacź: biblije, ſwoje předarſte a modlerſte a ſwoje lube praſcherſte.

Tajkele ſwoje piſma ſebi tež Ğermansburkſzy a druhy wyſoke wažachu, dofelž je ſa jara nuſne dzeržachu, — to pať tež ſ dobrym prawom. Šchulow tehdy hiſhcze wjele njebē. W zyljej Ğermans- burkſkej woſadže bě tehdy lutka jena ſchula, to pať pſchi ſamej zyrkwi a do njeje jich džeczi jeniczke jene lětko ſhodžachu, haj druhdy jeniczke pól lěta, to reka, kať doľho, hacž ſobu na ſaru na paczerje ſhodžachu.

Duž dyrbeſche kóždžiczi hoſpodať domach w ſwojim domje ſa nje ſam wuczerja czinicź. Tamniſchi czaſ pať je w wěſtym naſtupanju jara duſchny czaſ był. Kóždžiczi džen, hdyž běchu ſebi wokoło wjeczora na wóhniſchczi ſwój woheń ſadželali a hdyž mējachu jich žónſte ſ wjeczer pſchihotowanjom ſwoje džeto, ſhromadži ſebi hoſpodať wokoło ſwojeho wóhnja wſchēch ſwojich druhich domjazych: džeczi, wotrocźkow a džowki. Póđla wóhnja ſedžo ſwoje małe nawuczi czitacź a piſmići ſeſnacź, a wotrocžy a džowki jemu pſchi tym ſwěru ſobu pomhachu. Na to ſebi něſchto ſ katechiſmuſa nawuknychu, potom ſebi ſtaw abo dwaj ſ biblije wuczitachu a dale wo tym porēcžachu, — a buchu ſebi póđla wſchelake rjane a luboſne powjeſeje wupowjedali (tež stare powjeſeje, ſamo bajki a duſchne powjedanczka), póđla bu ſo tež něſchto ſchucźkow ſe ſpěwarſkich wuſpěwalo, tež bu ſo wo ſtarych prawach, ſařonjach, waſchnjach a wo druhich wězach porēcžalo, duž bu jim tajkile wjeczor pſchezo něſchto wofſchewjaze a rjane był a wſchitzy ſo pſchezo hižo do přěđka na tajkule duſchnu ſhwilku pſchi wóhniſchczi wjeſeljachu.

Towle móžeſche pať tež kóždy bur wſchēch ſwojich wokoło ſebje ſedžo wohladacź a wſchemu njeporjadej napſchecziwo dželacź.

W tychle burſkich domach mējachu tehdy wſchudžom ſ wjetſcha jeniczku jenu iſtwu, kotrejž woni „Dónz“ rekaču. (Tole ſłowo je po prawom ſerbſke, ale trochu ſtephane, my byli ſa nje czilcze po ſerbſku prajili: „Domiza“). W tutej domizy woni rano ſnėdachu, pſchipođnju wobjedowachu, wjeczor wjeczerjachu a pſchedžechu, tam běſchtaj tež džed a wowka ſ nimi ſobu ſ bydłom, a ſtarſchey a džeczi, wſchitzy tam bjeſ ſobu pſcheſ jene bydłachu, pſchetož ſo na žadyn „wumjeńt“ wuſhnycz a na ſwojim wumjeńku bydlicź, tajke waſchnje tehdy hiſhcze pola nich žane njebē. Hdy budžiſche tehdy žadyn džed abo žana wowka dyrbała do ſwojeho wumjeńka ſa- cžahnycz, budžiſche w tamniſchim czaſu wěſeje wſchudžom rekało, ſo je to ſa jeju ſyna abo ſa džowku phi a haniba, dofelž njechatej wjazy ſwojeju ſtarſcheyu wó iſtwje pſchi ſebi wuczepicź. Po tajkim bě pſchezo zylm dom bjeſ ſobu pſcheſ jene. Tehdy tež nihdy žanemu burej do myſlow njepſchidže, ſo dyrbał ſo ſe ſwojej žonu ſam ſa ſwoje blidko ł jedži poſhnycz, a ſo dyrbjełi ſo czeladni ſa ſwoje druge blido ł jedži ſeſhdacź; ně: wſcho bě tehdy bjeſ ſobu pſcheſ jene, wſchaf tež wſchitzy bjeſ ſobu do jeneho doma ſkſchachu.

Hižo do přěđka běch wam naſpomniť, ſo běchu ſebi ludžo ſwoje najluſche, to reka, ſwoje lube knihi, pytali wukhowacź, jako běchu ſo njepſcheczeliſzy wojazy ł nim pſchiblizili a poczeli rubicź. To pať běchu ſebi woni taťle napravili. W kóždej iſtwje mējachu tehdy ſwoje wulke blido ſtejo, ſwój kamor a někotre drjewjane ławy a ſtoły, ale pſchi ſhachłach mējachu ſ wjetſcha wſchudžom wulki ſ kožu wobbity ſtoł ſa džėda abo wowku ſtejo, na kotrymž buchu czile ſtari ſydali, a na kotryž bu ſo bur tež druhdy rady poſhnył, hdyž bě był wjeczor ſe ſwojim džetom hotow. Ludžo běchu ſebi tele ſtoły dali tajke wudželacź, ſo móžeſche ſo jich wu- póľſtrowane ſydło wuſbėhnycz, pod nim pať bě potajny pſchilopť, do kotrehož ſebi woni ſwoje knihi ſařhowachu, duž wo nich nicžo pytacy njebē, a ſchtož njewjedžiſche, ſo te knihe tam nutſkach leža, tón ſebi tam tež wěſeje njebudžiſche ſchoť žanych wupntacź. Tole wſchaf bě něſchto czilcze nuſne, ſo ſebi wjedžichu ſwoje knihi taťle duſchnje wukhowacź, dofelž je jim katoľſzy wojazy wſchē ſebjerjechu a je jim ſpalichu. (Pořacžowanje.)

Šchto dyrbi nam biblija bncź?

Po němiſkim.

2. Macź a ſyn.

(Pořacžowanje.)

Ale jejne wjeſele běſche kóite. Ğandrij da ſebi wot ſwojeho miſchtra miſdu do přěđka dacź a ſebi rjanu jehlu a kiz kupi, ſo najrjeiſchu draſtu woblecze a džėſche njedželu kehele kulecź. Tu mējeſche ſo kať wulki knjeſ a pjenjeſy běchu přecź. Hdyž bě był, maczeri njepraji; a kať džėſche to jenu njedželu kať druhy, najprjedy jenož popođnju, ale bórſy hižo wot ranja, ke miſchi wjazy njepſchidže. Towarſchojo ſo namařachu, kiž jeho nawuczichu, ſchtož hiſhcze njewjedžeſche. Woni jeho na rejwanſku hubju ſobu wſachu a wón bórſy rejmacź nawukny. Ğandrij wjeczor pođže domoj pſchidže; macź ſrudna w komorzy na njeho cžakaſche. Wona jemu do jeho njeměrneho woblicza pohladny a praji: „Ğandrijo, ty ſebi wjazy na Boha njemyſliſch! Ğandrijo, hdyž by ty był?“ — Ale Ğandrij nicžo njewotmolwi a ſebi to ſaſo wotſchafje; jeho towarſchojo jeho bóle ł ſebi cžehnjechu hacž jeho macź. Macź hacž do hłubokeje nozy bjeſ ſpanja ležeſche a pkaſche.

W auguſcze běſche Ğandrijowy 21. narodny džen a duž chzyſchey jemu macź wjeſele pſchihotowacź. Wona mējeſche tón tolet hiſhcze ležo, kiž bě wón jej přėni pſchinjeſť; ſa njón kupi rjanu bibliju, narodny džen a ſchpruch nutſ napriſa. Rano jemu tu bibliju pſchinjeſe; wona njemóžeſche wjazy prajicź: „Ğandrijo! Ğandrijo!“ a džeržeſche jeho wokoło ſchije. Šhnyej wutroba ſchepotaſche; něť wona jemu wſchitko wupowjeda, ſchtož jeje wutrobu tyſcheſche. „Wopokaž mi jenu luboſcź“, wona džeſche, — „jene mi ſlub!“

„Šchto, maczi?“

„So chzeſch kóždy džen ſchpruch w bibliji ſebi pſchecziť, — a hdy by tež jenož jedyn był!“

Ğandrij to ſlubi; kať by tež dženſka ně prajicź móhť? Wona bibliju woczini a ſ nim 42. pſalm pſchecziť. Haj, to běſche ranje, kajkehož doľho mēta njebē! Ğruha nadžije jej ſaſo do wutroby ſwēczeſche.

Prėni tydžen tež Ğandrij ſłowo džeržeſche; ale ſapoczeť a wutracź ſtej dvě wſchelakej wěz. Bórſy biblija ſaſo ſapróſchena